

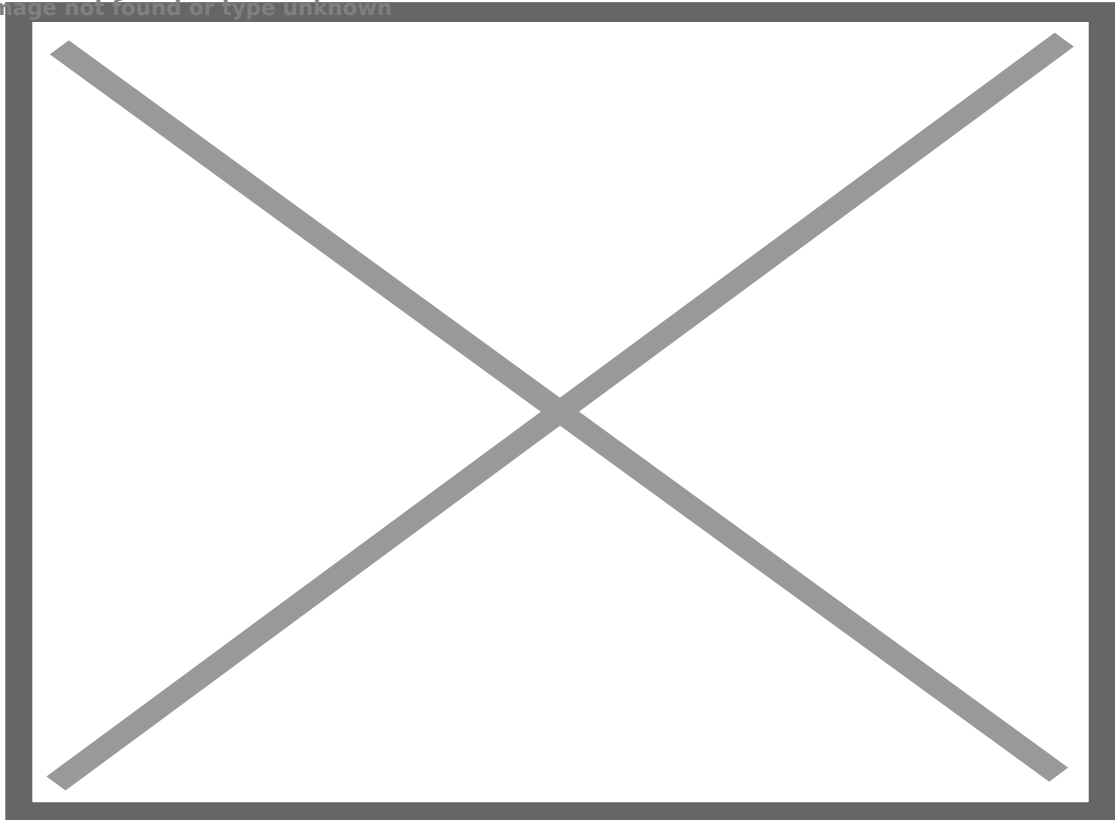
Quản trị rủi ro bản tin thời sự truyền hình sản xuất trên nền tảng kỹ thuật số

21:42 22/09/2016

Tác giả: Phạm Thùy Dung

Từ nhiều năm nay, tất cả những Bản tin thời sự của VTV đều được sản xuất trên nền tảng kỹ thuật số (KTS). Trong đó, bản tin 22h30 tuy mới lên sóng từ 5/2016, nhưng cũng là bản tin được sản xuất theo cách làm mới này.

Image not found or type unknown

Tác giả trao đổi với đạo diễn về kịch bản Bản tin 22h30 trước giờ phát sóng

Điểm khác biệt là nó được sản xuất với tiêu chí riêng và triết lý thử nghiệm làm thời sự truyền hình theo cách mới trong điều kiện cho phép.

Tính năng vượt trội so với phương thức sản xuất truyền thống

Bản tin được sản xuất trên nền tảng KTS cho phép làm LIVE với tất cả những chức năng vượt trội so với sản xuất theo lối truyền thống (sản xuất ngụy với kỹ thuật analog), đó là: nóng hơn, cập nhật dễ dàng, kịp thời hơn, thay đổi bố cục bản tin một cách tức thời và đơn giản hơn, nối cầu với thường trú tiện lợi hơn, làm talk tại trường quay hoặc làm phone in sinh động hơn...

Cùng với đó, lối sản xuất này cho phép khai thác tối đa hiệu quả lớn nhất của các máy móc thiết bị phục vụ sản xuất bản tin (5 máy quay cho 1 set tại trường quay, Steambox của phóng viên tại hiện trường...) cũng như tạo cơ hội cho việc sử dụng tốt nhất những yếu tố ngoài hình ảnh vốn cần yếu cho nội dung một sản phẩm của bản tin (Tin, Phóng sự, Talk, Deep focus, Điểm mạng, Clip cuối): DVE, đồ họa, nhạc, phone in...

Áp lực căng thẳng từ những rủi ro tiềm ẩn

Tuy nhiên, với cách làm mới này, bất kỳ thành viên nào trong ê-kíp sản xuất cũng đều ý thức được hoặc đã, đang và sẽ phải đối mặt hoặc gánh chịu những rủi ro lớn, mặc dù quy trình sản xuất nội dung cũng như vận hành thiết bị hết sức chặt chẽ, khoa học. Và nguy cơ rủi ro của một bản tin thời sự trong suốt quá trình lên sóng cũng là những áp lực căng thẳng đối với các thành viên của ê-kíp, cũng như các khâu sản xuất.

Một ê-kíp sản xuất bản tin bao gồm rất nhiều thành viên như: chỉ đạo sản xuất, biên tập viên, phóng viên, nhân viên đồ họa, thư ký biên tập, người chạy tiếng bang, người quay phim,... Ngoài trừ có đạo diễn, quay phim và người dẫn không can dự trực tiếp tới inews khi phát sóng, còn lại đều thao tác, kiểm soát và thực thi trên inews. Cũng chính vì vậy mà rất nhiều nguy cơ, rủi ro lớn nhỏ cho bản tin bắt đầu từ đây.

Inews được gọi là một thứ công cụ kỹ thuật số, tạm coi như CMS của báo điện tử, nhưng phức tạp hơn, hiện đại hơn do bị chế định bởi quá nhiều thao tác của tất cả những thành viên trong ê-kíp sản xuất truyền hình, nhằm có được một bản tin tốt nhất.

Mỗi một thao tác của một trong số các chức danh nói trên nếu bị lỗi đều dẫn đến hậu quả dây chuyền và đương nhiên sản phẩm cuối cùng lên sóng cũng không thể hoàn hảo. Trong khi những thao tác đó của ê-kíp đều phải diễn ra rất nhanh do thời gian thi công ngắn, nhiều người thi công cùng lúc, cập nhật thay đổi liên tục do bản chất của thời sự và do nhiều lý do khác.

Nhưng bản thân công cụ này cũng có những “nhược điểm” của riêng nó khiến cho bản tin gặp không ít rủi ro.

Thứ nhất, việc phân quyền trên Inews chỉ cho chức danh thư ký biên tập được xem lịch sử dòng tin bài trong sản xuất, trong khi nhiều chức danh khác cần biết để điều chỉnh ngay tại khâu của mình thì lại không được phép. Hơn nữa, “undo” chỉ cho phép một lần, thế nên phóng viên và biên tập viên đều “mất hết” những gì đã sửa, đã bỏ và cơ hội để lấy lại là rất ít.

Thứ hai, những rủi ro bất thường từ hệ thống thiết bị cũng xuất hiện trong một số trường hợp ngay cả khi các thành viên trong ê-kíp không mắc lỗi. Do có quá nhiều dòng chảy vào Inews như: hình, tiếng băng, đồ họa, DVE, clip cuối, lời off, nối cầu,... nên việc kiểm soát trong nhiều trường hợp cũng không dễ dàng.

Thứ ba, toàn bộ quá trình sản xuất và phát sóng bản tin đều dựa trên nền tảng KTS của Inews, vì vậy vấn đề trục trặc kỹ thuật cũng được đặt ra và gây ra không ít những khủng hoảng nghiêm trọng. Thí dụ, DVE không hiển thị được, đồ họa lên nhầm thứ tự, không lên được tit hay chữ đi cùng nhân vật trả lời phỏng vấn...

Thậm chí, do sai sót cú pháp lúc thực thi một khâu nào đó của phóng viên hay biên tập viên khiến cho ý đồ sản xuất thể hiện không đúng, dễ xảy ra việc không khớp giữa mệnh lệnh của đạo diễn với người chạy băng và người dẫn chương trình.

Thứ tư, vấn đề kiểm chứng thông tin khi khai thác trên mạng xã hội. Đây có thể coi là một loại rủi ro, nguy cơ “chết người” không thể không nhắc đến. Một mặt là việc kiểm chứng khá khó khăn, và mặt kia là những hình ảnh khi tải xuống đã không theo ý muốn ban đầu của người khai thác (về bản quyền, về nhạy cảm chính trị, về sạn giới, về vi phạm công ước quyền trẻ em, về đời tư, về phong tục tập quán...). Ngay cả khi kịp thời phát hiện thì việc thay thế tin bài tức thời cho đủ thời lượng nhiều khi lại sinh ra những rủi ro khác, hoặc chí ít cũng làm cho bản tin kém hấp dẫn so với ý đồ thiết kế ban đầu.

Thứ năm, là những rủi ro đến từ chính modul nội dung của bản tin. Bản tin 22h30 được thiết kế một modul “Điểm mạng” nhằm bắc cầu nối giữa truyền hình và mạng (bao gồm cả báo chí chính thống trên online lẫn các mạng xã hội). Có thể rủi ro đến từ chính việc chọn chủ đề điểm, cũng có khi lại do việc chọn những bình luận hoặc quá chú trọng vào một ý kiến nào đó.

Thậm chí, rủi ro có thể xuất hiện “kín đáo” khi người phóng viên điểm mạng bị “ngợp” giữa “rừng” ý kiến khiến cho đòi hỏi cân bằng và công bằng đối với những bình luận không đáp ứng được. Tuy vấn đề biên tập modul này được chỉ đạo, thực hiện rất kỹ càng, chặt chẽ song vẫn có nhiều rủi ro tiềm ẩn.

Giải pháp quản trị rủi ro

Với những bản tin sản xuất theo nền tảng KTS, lãnh đạo Ban Thời sự VTV nói chung và Phó Ban phụ trách trực tiếp bản tin nói riêng đã chỉ đạo rất sát sao và chuyên nghiệp. Người phụ trách chính trong tổ chức sản xuất cũng đã trù hoạch và tính toán khá kỹ lưỡng các phương án từ trước hoặc sát giờ, và trong khi thi công cũng như trong lúc phát sóng bản tin.

Những nguy cơ dẫn đến rủi ro cho bản tin đã được “đóng khung”, nhận diện từ sớm và chuẩn bị một kịch bản xử lý tức thời nếu khủng hoảng xảy ra. Kịch bản này tuy không hiện hữu trước mặt các thành viên của ê-kíp, nhưng về căn bản họ đều nhận rõ 4 thang nhận diện nguy cơ: đỏ, cam, vàng, xanh. Theo đó, việc nhận diện và xử lý khá nhanh chóng, phù hợp với đòi hỏi của làm live một bản tin thời sự.

Tuy nhiên, việc đánh giá nguy cơ của các thành viên ê-kíp sản xuất có thể không đồng thuận trong nhất thời là khá khó khăn. Thí dụ, người này cho rằng điểm mạng chủ đề này/trên mạng này có thể bất ổn một chút nào đó về một phương diện nào đó, người khác không cho đó là bất ổn, mặc dù bản tin đã có thiết kế tiêu chí. Hoặc một bình luận nào đó được nhắc đến có thể tốt về nội dung, nhưng có vấn đề về câu chữ bất lợi cho kênh sóng của một Đài quốc gia.

Việc nhận diện nguy cơ và ứng phó khủng hoảng cho bản tin luôn luôn là việc của một nhóm trong số các thành viên ê-kíp sản xuất và đương nhiên quyết định cuối thuộc về cương vị người Chỉ đạo sản xuất hoặc người tổ chức sản xuất chính. Song những khó khăn cũng nảy sinh là nhóm này không ổn định mà tùy thuộc vào ê-kíp sản xuất từng số bản tin khác nhau của các ngày khác nhau. Câu chuyện này cần được nghiên cứu tiếp từ trong thực tiễn điều hành sản xuất bản tin.

Mặt khác, lãnh đạo Ban Thời sự VTV cũng đã thực thi nguyên tắc 3C trong xử lý khủng hoảng xảy ra nếu nhận thấy một bản tin dù có nét riêng, có khả năng thu hút công chúng nhưng lại tiềm ẩn nhiều rủi ro. Một trong những nguyên tắc đó là kiểm soát dòng chảy thông tin của bản tin ngay trong khi phát sóng và sau khi lên sóng. Việc xử lý khủng hoảng này cần nhanh chóng nhưng vẫn đảm bảo nguyên tắc và có sự chỉ đạo sát sao.

Với xu hướng sử dụng mạng xã hội ngày càng nhiều, nhất là đối với giới trẻ như hiện nay thì xu hướng làm báo mới cần có là “mạng hoá truyền hình”, đó là việc thu hút và giữ lượng công chúng đồng hành cùng truyền hình truyền thống. Và đương nhiên những sản phẩm truyền hình này phải được sản xuất trên nền tảng KTS, với những nội dung mới nhất, nhanh nhất và chất lượng nhất.

Theo Glyn Evans, Giám đốc nghiên cứu tại Công ty nghiên cứu thị trường TNS Vietnam hiện vẫn có đến 82% công chúng xem TV truyền thống mỗi ngày, vì thế xu hướng làm bản tin trên nền tảng KTS ở Việt Nam, vào thời điểm này là khả dĩ. Tuy nhiên, khi mạng hóa truyền hình thì rủi ro là khó tránh khỏi, đặt ra vấn đề cần có nghiên cứu cụ thể những giải pháp quản trị truyền thông và xử lý khủng hoảng trong bối cảnh truyền thông mạng xã hội hiện nay.

Vũ Quang Hào

Link bài viết: <https://nguoilambao.vn/public/quan-tri-rui-ro-ban-tin-thoi-su-truyen-hinh-san-xuat-tren-nen-tang-ki-thuat-so>